

**OPTION INTERNATIONALE DU BACCALAURÉAT
SESSION 2015**

SECTION : NORVÉGIENNE

ÉPREUVE : LANGUE ET LITTÉRATURE

DURÉE TOTALE : 4 HEURES

*Le dictionnaire unilingue dans la langue de la section est autorisé.
Les dictionnaires sous forme électronique ne sont pas autorisés.*

Velg en av oppgavene :

OPPGAVE 1.

Gi en analyse av novellen «Faderen» av Bjørnstjerne Bjørnson.
Pek på virkemidler og tematikk.

OPPGAVE 2.

Ta utgangspunkt i utdraget fra novellen "Karens jul" av Amalie Skram. Skriv en tekst der du viser at dette er en naturalistisk tekst, og vis til de viktigste forskjellene mellom naturalismen og realismen i norsk litteratur mot slutten av 1800-tallet.

Faderen

BJØRNSTJERNE
BJØRNSEN
1832-1910

Denmann hvorom her skal fortelles, var den mektigste i sitt prestegjeld; han het Tord Øverås. Han stod en dag i prestens kontor, høy og alvorlig, «jeg har fått en sønn,» sa han, «og vil ha ham over dåpen.» – «Hva skal han hete?» – «Finn, etter far min.» – «Og fadderne?» – De ble nevnt, og det var da bygdens beste menn og kvinner avmannens slekt. «Er det ellers noe?» spurte presten, han så opp. Bonden stod litt, «jeg ville gjerne ha ham døpt for seg selv,» sa han. – «Det vil si på en hverdag?» – «På lørdag førstkomende, 12 middag.» – «Er det ellers noe?» spurte presten. «Ellers er det ingen ting,» sa bonden, dreide luen som ville han gå. Da reiste presten seg, «enda dog dette,» sa han og gikk like bort til Tord, tok hans hånd og så ham inn i øynene: «Give Gud at barnet må bli deg til velsignelse!»

Seksten år etter den dag stod Tord i prestens stue. «Du holder deg godt, du Tord,» sa presten, han så ingen forandring på ham. «Jeg har heller ingen sorger,» svarte Tord. Til dette tidde presten, men en stund etter spurte han: «Hva er ditt ærend i kveld?» – «I kveld kommer jeg om sønnen min som skal konfirmeres i morgen.» – «Han er en flink gutt.» – «Jeg ville ikke betale presten før jeg hørte hva nummer han fikk på kirkegulvet.» – «Han skal stå nummer 1.» – «Jeg hører dette, – og her er 10 daler til presten.» – «Er det ellers noe?» spurte presten, han så på Tord. – «Ellers er det ingen ting.» Tord gikk.

Atter løp åtte år hen, og så hørtes det støy en dag foran prestens kontor, for mange menn kom, og Tord først. Presten så opp og kjente ham. «Du kommer mannsterk i kveld.» – «Jeg ville begjære lysning for sønnen min, han skal giftes med Karen Storlien, datter av Gudmund som her står.» – «Dette er jo bygdens rikeste jente.» – «De sier så,» svarte bonden, han strøk håret opp med den ene hånden. Presten satt en stund og som i tanker, han sa intet, men forte navnene opp i sine bøker, og mennene skrev under. Tord la tre daler på bordet. «Jeg skal bare ha en,» sa presten. – «Vet det nok, men han er mitt eneste barn, ville gjerne gjøre det vel.» – Presten tok mot pengene. «Det er tredje gang du på sønnens vegne står her nå, Tord.» – «Men nå er jeg også ferdig med ham,» sa Tord, la sin tegnebok sammen, sa farvel og gikk – mennene langsomt etter.

Fjorten dager etter den dag rodde far og sønn i stille vær over vannet til Storlien for å samtale om bryllupet. «Den toften ligger ikke slikker under meg,» sa sønnen og reiste seg for å legge den til rette. I det samme glir den tiljen han står på, han slår ut med armene, gir et skrik og faller i vannet. – «Ta i åren!» ropte faren, han reiste seg opp og stakk den ut. Men da sønnen hadde gjort et par tak, stivner han. «Vent litt!» ropte faren, han rodde til. Da velter sønnen bakover, ser langt på faren – og synker.

Tord ville ikke rett tro det, han holdt båten stille og stirret på den pletten hvor sønnen var sunket ned, som skulle han komme opp igjen. Der steg noen bobler opp, enda noen, så bare en stor, som brast – og speilblank lå etter sjøen.

I tre dager og tre netter så folk faren ro rundt om denne pletten uten å ta mat eller sovn til seg, han soknet etter sin sønn. Og på den tredje dag om morgenen fant han ham og kom bærende oppover bakken med ham til sin gård.

Det kunne vel være gått et år hen siden hin dag. Da hører

presten sent en høstkveld noen rusle ute i forstuen og famle varsomt etter låsen. Presten åpnet døren, og inn trådte en høy, foroverbøyd mann, mager og hvit av håر. Presten så lenge på ham før han kjente ham, det var Tord. «Kommer du så sent?» sa presten og stod stille foran ham. «Å ja, jeg kommer sent,» sa Tord, han satte seg ned.

Presten satte seg også, som han ventet, det var lenge stilt. Da sa Tord: «Jeg har noe med som jeg gjerne ville gi til de fattige, det skulle gjøres til et legat og bære min sønns navn,» – han reiste seg, la penger på bordet og satte seg attet. Presten talte dem opp, «det var mange penger,» sa han. – «Det er halvten av min gård, jeg solgte den i dag.» Presten ble sittende i lang stillhet, han spurte endelig, men mildt: «Hva vil du ta deg for?» – «Noe bedre.» – De satt der en stund, Tord med øynene mot gulvet, presten med øynene på ham. Da sa presten sakte og langt: «Nå tenker jeg at sønnen din endelig er blitt deg til velsignelse.» – «Ja, nå tenker jeg det også selv,» sa Tord, han så opp, og to tårer rant tunge nedover hans ansikt.

Opprinnelig fra *Småstykker* (1860), her med Bjørnsons senere endringer.

Amalie Skram : Karens Jul (utdrag)

«Men pass på å være vekk kl. 6 presis om morgenen, før de begynner trafikken herute,» la han til da han var halvt ute av døren.

Neste natt da han kom forbi hytten, stanset han og så inn. Hun satt i en skrå stilling, tilbakelent mot vinduskarmen. Hennes profil med knyttetørkleet om hodet tegnet seg svakt mot rutene. Barnet lå ved brystet og diet. Hun rørtet seg ikke og syntes å sove.

Ut på morgenen slo det om til frost. I løpet av den neste dag gikk termometret ned til 12 grader. Det ble gneldrende kulde med klar og stille luft. På vinduene i det lille ferjemannshus kom der et tykt lag av hvitt rim, som gjorde rutene aldeles uggjennomsiktige.

Julaften ble der igjen værforandring. Det tødde og dryppet allestedsfra. Man var nesten nødt til å gå med paraply, enskjønt det ikke regnet.

Nede på kaien var alle pakkhusvinduene atter blitt isfrie, og føret var verre enn noensinne.

Om ettermiddagen ved totiden kom konstabelen derned. Han hadde hatt orlov de siste par netter på grunn av en forkjølelsesfeber som legen hadde gitt ham attest for. Nå skulle han ut og snakke med en fyr på et av dampskipene.

Hans vei falt forbi huset. Enskjønt det allerede var begynt å skumre, så han det dog i flere skritts avstand, det som brakte ham til å stanse og bli så underlig ille ved. Der satt hun i nøyaktig den samme stilling som hin natt før to dager siden. Det selvsamme stykke profil på ruten. Han anstilte egentlig ikke noen refleksjon derover, bare følte seg grep av gru over dette forstenede selv-samme. Der gikk en uvilkårlig gysen igjennom ham. Skulle der være hendt noe?

Han skyndte seg hen til døren; den var stengt. Så slo han i stykker en rute, fikk fatt på en jernstang som han strakte inn gjennom åpningen, og hekter med den kroken av krampen. Trådte så inn, sakte og forsiktig.

De var stendøde begge to. Barnet lå opp til moren og holdt ennå i døden brystet i munnen. Nedover dets kinn var der fra brystvorten silt noen dråper blod som lå sterknet på haken. Hun var forferdelig uttært, men på ansiktet lå der som et stille smil.

«Stakkars jente, for jul hun fikk,» mumlet konstabelen mens han visket seg i øyet.

«Men kanskje det er best som det er for dem, begge to. Vårherre han har nå vel en mening med det.»

Han gikk ut igjen, trakk døren til og gjorde kroken fast. Skyndte seg så på stasjonen for å melde tildragelsen.

Den første arbeidsdag etter julehelgen lot havnevesenet det gamle ferjemannshus rive ned og transportere bort. Det skulle ikke stå der og være tilholdssted for alskens løsgjengere.